

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตลำไยที่ใหญ่รองจากประเทศจีน แต่ไทยเป็นผู้ส่งออกลำไยรายใหญ่ไปต่างประเทศโดยตลาดลำไยสดที่ใหญ่ที่สุดของไทย คือ ฮองกง รองลงมาคือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย แคนาดา จีน สิงคโปร์ ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศให้กับประเทศจำนวนมาก โดยในปี 2547 ประเทศไทยมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสดตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคม ปริมาณรวมทั้งสิ้น 116,188 ตัน มูลค่าการส่งออกรวม 2,193.23 ล้านบาท นับว่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2546 ซึ่งมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสดตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคมจำนวน 82,731 ตัน มูลค่ารวม 1,718.29 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมศุลกากร, 2547: ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายเดือน)

ถึงแม้ว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยจะเพิ่มสูงขึ้น แต่จากข้อมูลการสำรวจภาวะราคา รับซื้อรับลำไยจากผู้ประกอบการรับซื้อลำไยสดที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในปี 2546 เปรียบเทียบกับปี 2547 ของสำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ในเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม 2547 กิโลกรัมละ 18.36 บาท เปรียบเทียบกับเดือนกรกฎาคม จนถึงเดือนสิงหาคม 2546 เกษตรกรขายได้ในราคา กิโลกรัมละ 20.84 บาท ลดลงเป็นร้อยละ 11.90 (สำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานภาวะราคาลำไยปี 2547: เชียงใหม่)

ในขณะที่พื้นที่เพาะปลูกในปี 2547 มีจำนวน 126,245 ไร่ เปรียบเทียบกับปี 2546 ซึ่งมีพื้นที่ 117,297 ไร่ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.0 ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดปี 2547 จำนวน 208,814 ตัน เปรียบเทียบกับปี 2546 มีผลผลิตออกสู่ตลาด 139,761 ตัน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33.0 (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. 2547 :แบบรายงานข้อมูลการผลิตลำไยปี 2546 และ 2547)

นอกจากนี้เกษตรกรนิยมผลิตลำไยนอกฤดูโดยใช้สารโปรแตสเซียมคลอไรด์เนื่องจากการผลิตลำไยในฤดู เกษตรกรประสบปัญหาด้านผลผลิตโดยถ้าหากปีใดอากาศหนาวเย็นมากและยาวนานมีผลทำให้ลำไยแทบทุกต้นออกดอกจึงทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดมากส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำทำให้เกษตรกรหลายรายประสบกับการขาดทุนประกอบกับการเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้สารเคมีบังคับให้ลำไยออกดอกนอกฤดูได้ เพื่อให้มีผลผลิตสม่ำเสมอ และหลีกเลี่ยงปัญหาด้านแรงงาน (พาวิน มะโนชัยและคณะ, เทคโนโลยีการผลิตลำไย, 2546 : หน้า 90-91)

ในอดีตเกษตรกรอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีอาชีพเพาะปลูกหอมหัวใหญ่ แต่ปัจจุบันได้มีการลดพื้นที่เพาะปลูกหอมหัวใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการเพาะปลูกหอมหัวใหญ่ที่สูงขึ้นในขณะที่ราคาหอมหัวใหญ่ที่จำหน่ายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนทำให้เกษตรกรขาดทุนและไม่มีเงินทุนหมุนเวียนที่จะเพาะปลูกในปีต่อไปจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกหอมหัวใหญ่เป็นไม้ยืนต้น เช่น ลำไย เนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลที่ปลูกได้ง่ายในทุกพื้นที่และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าหอมหัวใหญ่

อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่ปลูกลำไยมากเป็นอันดับ 3 รองจากอำเภอจอมทอง และอำเภอสารภี อำเภอแม่วางแยกตัวมาจากอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2546 มีจำนวนเกษตรกรที่ปลูกลำไยจำนวน 3,560 ราย พื้นที่เพาะปลูกลำไยจำนวน 10,421 ไร่ และปี 2547 มีจำนวนเกษตรกรที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้นเป็น 3,791 ราย มีพื้นที่เพาะปลูกลำไยเพิ่มขึ้นเป็น 16,171 ไร่และเป็นอำเภอที่มีแนวโน้มขยายพื้นที่การเพาะปลูกลำไยสอดคล้องต่อเนื่อง (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2547 :แบบรายงานข้อมูลการผลิตลำไยปี 2546 และ 2547) จากปัญหาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาด้านต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตลำไยสดของเกษตรกรอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่เพื่อเป็นแนวทางนำไปแก้ไขสถานการณ์การปลูกและผลิตลำไยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลำไยสดของเกษตรกร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลำไยสดของเกษตรกร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจลงทุน ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาตัดสินใจปลูกลำไยในอนาคตต่อไป

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกลำไยสดจากเกษตรกรอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามพื้นที่เพาะปลูก 1-5 ไร่ 6-10 ไร่ และ 10 ไร่ขึ้นไป ที่มีระยะเวลาการปลูกลำไยไม่ต่ำกว่า 5 ปี เนื่องจากลำไยสดจะให้ผลตอบแทนเต็มที่ในปีที่ 5

วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูล

1. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสัมภาษณ์ในเชิงลึกที่ออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีพื้นที่เพาะปลูกตั้งแต่ 1-5 ไร่ 6-10 ไร่ และ 10 ไร่ขึ้นไป จำนวนกลุ่มละ 10 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย โดยวิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่มีผู้ทำการศึกษาวินิจฉัยแล้ว ตลอดจนเอกสารของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาหาค่าเฉลี่ยในกลุ่มศึกษาและแบ่งตามลักษณะของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ดังนี้

พื้นที่เพาะปลูก 1-5 ไร่ จำนวนเกษตรกร 10 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 28 ไร่
พื้นที่เฉลี่ย 2.8 ไร่ต่อราย

พื้นที่เพาะปลูก 6-10 ไร่ จำนวนเกษตรกร 10 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 80 ไร่
พื้นที่เฉลี่ย 8 ไร่ต่อราย

พื้นที่เพาะปลูก 10 ไร่ขึ้นไป จำนวนเกษตรกร 10 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 156.5 ไร่
พื้นที่เฉลี่ย 15 ไร่ต่อราย

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละกลุ่มนำมาเฉลี่ยต่อรายและจึงมาวิเคราะห์ต้นทุนแต่ละประเภทและผลตอบแทนของแต่ละกลุ่มประชากรศึกษาโดยใช้วิธีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period :PB) และอัตราผลตอบแทนอย่างง่าย (Simple Rate of Return) และการคำนวณต้นทุนการผลิตลำไย ได้แยกการคำนวณออกเป็น 2 กรณี คือ

- 1 ต้นทุนของการปลูกลำไยที่ไม่ใช้สารโปรแตสซีเอ็มคลอเรต
- 2 ต้นทุนของการปลูกลำไยที่ใช้สารโปรแตสซีเอ็มคลอเรต

4. นิยามศัพท์

ต้นทุนการปลูกกล้วย หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นในการปลูกกล้วยของเกษตรกร ประกอบด้วย ต้นทุนการเริ่มเพาะปลูกกล้วย ค่าใช้จ่ายต่อปีในการปลูกกล้วยเพื่อให้เกิดผลผลิต

ผลตอบแทนการปลูกกล้วย หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการปลูกกล้วยที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดจนการคำนวณระยะเวลาคืนทุน (Payback Period :PB) และอัตราผลตอบแทนอย่างง่าย (Simple Rate of Return)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับต้นทุนและอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการปลูกกล้วยทั้งที่ใช้สารและไม่ใช้สาร โปรแตสเซียมคลอไรด์ โดยจะแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วย
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกกล้วยของเกษตรกร
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการจำหน่ายกล้วยสดของเกษตรกร
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกกล้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ(Precentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Means)